

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 449 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 210 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (ยูทพวงษ์ กัยวรรณ. 2543 : 75) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 12. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) และการทดสอบความมีนัยสำคัญด้วย F-test ซึ่งในบทนี้ได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 93.80 มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 69.50 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 69.00 และมีประสบการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 77.10
2. ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้นำทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีบทบาทผู้นำทางการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการตัดสินใจ และด้านการสื่อสารข้อมูล

3. ผลการวิเคราะห์กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีกระบวนการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดวางทิศทางของสถานศึกษากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย การจัดตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานจัดทำแผนกลยุทธ์ การปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์หลัก การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน (ภายนอก-ภายใน) และการติดตามและประเมินผลแผนกลยุทธ์

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า บทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในปริมาณที่สูง โดยตัวแปรทั้งสองตัวมีความแปรปรวนร่วมกัน ประมาณร้อยละ 67 ซึ่งแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทผู้นำทางการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์มาก ในเวลาเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทผู้นำ ทางการศึกษาดำมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์น้อย

อภิปรายผล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า บทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยตัวแปรทั้งสองตัวมีความแปรปรวนร่วมกัน ประมาณร้อยละ 67 ซึ่งแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทผู้นำทางการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์มาก ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ในเวลาเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทผู้นำทางการศึกษาดำ มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์น้อย โดยการทดสอบความมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพรรณ กวางเดินดง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำการมองในแง่ดี และความสำเร็จในการทำงานของวิศวกรโรงงานอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำมี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการทำงานของวิศวกรโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความเป็นผู้นำและการมองในแง่ดีสามารถร่วมกันทำนายความสำเร็จในการทำงานของวิศวกรโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชัย จันท์หัวโทน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ผลการวิจัย ที่พบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมกรรมการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับ คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรม ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านการจูงใจ และด้านการตัดสินใจ ด้านการควบคุมงาน ด้านงานการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชุมแพจังหวัดขอนแก่น มีการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านงานวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา และด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านงานการเรียนการสอน และด้านงานห้องสมุด ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ด้านงานส่งเสริมการเรียนการสอน และด้านงานนิเทศการศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวกค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .868 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟ็อก และคณะ (Fok and others. 1995 : Abstract) ได้ทำการศึกษาระยะเวลาเป็นเวลา 10 ปี โดยศึกษาถึงความเป็นผู้นำ ที่ทำนายไปถึงการประสบความสำเร็จ กลุ่มตัวอย่างเป็นระดับผู้บริหารและผู้จัดการของบริษัทขนาดใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 149 คน โดยพิจารณาถึงพฤติกรรมของผู้นำ ได้ทำการวัดพฤติกรรมโดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีลักษณะของความเป็นผู้นำจะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โบปพิมพ์ (Boapimp. 1983 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังในพฤติกรรม ผู้นำอธิการวิทยาลัยชุมชนของอาจารย์ประจำ และกรรมการวิทยาลัยชุมชนในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารหรือพฤติกรรมผู้นำที่ผู้ร่วมงานต้องการ คือ พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งด้าน การทำงาน และมุ่งความสัมพันธ์ไปพร้อมกัน นอกจากนี้การ แสดงพฤติกรรมผู้นำยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพของหน่วยงาน ขวัญและการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงานด้วย

ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ ผู้บริหารจึงมีการพัฒนาตนเอง โดยการเข้ารับการฝึกอบรมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดขึ้น การศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือเอก หรือการศึกษาจากเอกสารตำราเพิ่มเติม และบวกกับประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท ผู้นำทางการศึกษาสูง โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการตัดสินใจสั่งการในด้านต่าง ๆ และด้านการสื่อสารข้อมูลในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาในการมีบทบาทผู้นำทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษานี้ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ตาม กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในขั้นตอนต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มี บทบาทผู้นำทางการศึกษาสูงจึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ มีดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทผู้นำทางการศึกษา ในด้านการสื่อสารข้อมูล ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการรับข้อมูล เสาะแสวงหาข้อมูล แจ้งข้อมูล และการนำข้อมูลไปเผยแพร่ให้บุคคลภายนอกรับทราบ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง การดำเนินงานในสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการศึกษายบทบาทผู้นำทางการศึกษาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาทุกด้าน เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่วางไว้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการศึกษาระบวนการวางแผนกลยุทธ์ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการศึกษา อบรม และหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาท ผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นประโยชน์ต่อสถานศึกษายิ่งขึ้น

1.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาควรจัดทำคู่มือ หรือตำราเกี่ยวกับ บทบาทผู้นำทางการศึกษาและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหาร แล้วนำออกเผยแพร่แก่ สถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารoles บทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา เพื่อให้เห็นความแตกต่างในด้านความคิดเห็น

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้ได้ครอบคลุมทั้งหมด

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล หรือสารสนเทศในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2